

Flört Şiddeti Üzerine Bir İnceleme

An Analysis on Dating Violence

¹Burcu TÜRK^a, ²Nurcan HAMZAOĞLU^b, ³Ash YAYAK^c

^aHaliç Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, TÜRKİYE

^bİstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, TÜRKİYE

^cBursa Teknik Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Bursa, TÜRKİYE

ÖZET Flört şiddeti; kişiler arası şiddet türlerinden biri olup, şiddet türleri arasında en yaygın olanlardan biridir. Flört şiddeti dünyada önemli bir sorun olup; flört şiddetinin karmaşıklığını, nedenlerini ve sonuçlarını anlamak için gösterilen çabalar önem ve gereklilik arz etmektedir. Flört şiddeti, hem ülkemizde hem de dünyada son yıllarda daha sık araştırılan bir konu hâline gelmiş olup, görülme sıklığı araştırmalara göre farklılıklar göstermiş olsa da azımsanmayacak oranlarda olduğu dikkati çekmektedir. Bu çalışmada da flört şiddeti, nedenleri, önleme çabalarına yönelik bir değerlendirme yapılması amaçlanmaktadır. Literatürde çeşitli tanımlamaları bulunan flört şiddetini, genel olarak, birbiriyile romantik ilişki içerisinde olan 2 kişi arasındaki şiddet olarak ifade etmek mümkündür. Flört şiddetinin nedenleri karmaşık olup, pek çok faktörün bir etkileşim içinde olmasıyla meydana geldiğini söylemek mümkündür. Flört şiddetinin risk faktörleri olarak çocuklukta istismara ve ihmale uğramak, ebeveynleri arasındaki şiddete tanıklık etmek, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargılar ve şiddete ilişkin kabullenici tutumlar geliştirilmesi gibi faktörler sayılabilir. Flört şiddetine uğrayanlarda depresyon, anksiyete bozuklukları, travma sonrası stres bozuklukları, yeme bozuklukları, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, istenmeyen gebelikler ve düşükler, öz güvende azalma, utanç ve suçluluk duygularının oluşması, öfke patlamaları, intihar düşüncesi ya da girişimi gibi durumların sıklıkları da artmaktadır. Flört şiddeti, hem ülkemizde hem de dünyada yaygın olarak görülmekle birlikte nedenleri ve sonuçlarına ilişkin daha kapsamlı araştırmaların varlığına ihtiyaç duyulmakta, yanı sıra bireylerin sağlığını ve refahını artırmak için önleme ve müdahale programlarının geliştirilmesi de önem arz etmektedir. Flört şiddetinin hoş görülmediği bir iklim yaratmanın, kadını güçlendirmenin ve toplum içerisindeki statülerini iyileştirmenin, toplumsal normları değiştirmenin, flört şiddetine yönelik farkındalıkların artırılmasının ve flört şiddetini kabul edici tutum düzeylerini azaltmak için eğitim programlarının hazırlanmasının flört şiddetini önleme açısından önemli olduğu görülmektedir.

ABSTRACT Dating violence is one of the most common types of violence among individuals. The violence of dating is a major problem in the world. The efforts to understand its complexity, causes and consequences of the violence of dating are important and necessary. The violence of dating has become a more frequently investigated topic in both our country and the world in recent years, but it is worth noting that the ratio is considerable although there are differences in prevalence compared to research. In this study, it is aimed to make an evaluation about the dating violence, causes and prevention studies. In the body of literature, dating violence, which has various definitions, can be expressed as violence between two people who are generally romantically involved. It is possible to say that the causes of dating violence are complex and many factors occur in an interaction. Abuse and neglect of childhood, witnessing violence among their parents, stereotypes on gender roles, and the development of acceptance attitudes towards violence can be counted among the risk factors of dating violence. Depression, anxiety disorders, post-traumatic stress disorders, eating disorders, sexually transmitted diseases, unwanted pregnancies and miscarriages, decreased self-esteem, shame and guilt feelings, bursts of anger, the frequency of situations like suicidal thoughts or initiatives increase in individuals that experienced dating violence. The violence of dating is widely seen both in our country and in the world, but there is a need for more extensive research on the causes and consequences, as well as the development of prevention and intervention programs to increase the health and wellbeing of individuals are also important. Creating a climate where dating violence is not tolerated, strengthening women and improving their status in society, changing social norms, increasing awareness about dating violence and preparing training programs to reduce the level of accepting attitudes of dating violence is important in terms of preventing the violence of dating.

Anahtar Kelimeler: Şiddet; kişiler arası şiddet; flört şiddeti; partner şiddeti

Keywords: Violence; interpersonal violence; dating violence; intimate partner violence

İnsanlık tarihi kadar eski bir kavram olan şiddet, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de var olan toplumsal sorunlardan biridir. Dünya Sağlık Örgütü

(DSÖ) ‘şiddet’i “Fiziksel güç ya da kuvvetin, amaçlı bir şekilde kendine, başkasına, bir gruba ya da topluluğa karşı fiziksel zarara ya da fiziksel zararlı so-

Correspondence: Burcu TÜRK
Haliç Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, TÜRKİYE/TURKEY
E-mail: burcuturk@halic.edu.tr

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine and Forensic Sciences.

Received: 01 Aug 2019

Received in revised form: 01 Nov 2019

Accepted: 04 Nov 2019

Available online: 20 Nov 2019

2619-9459 / Copyright © 2020 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

nuçlanma ihtimalini artırmasına, psikolojik zarara, ölüme, gelişim sorunlarına ya da yoksunluğa neden olacak şekilde tehdit edici biçimde ya da gerçekten kullanılması” olarak tanımlamıştır.¹

Literatürde şiddetin türlerine ilişkin farklı sınıflandırmaların olduğu görülmüştür. Subaşı, şiddetin türlerini; kendine yönelik şiddet, kişiler arası şiddet, organize şiddet, medya şiddeti ve diğer şiddet türleri olmak üzere 5 kategoride belirtmiştir.² Kendine yönelik şiddet kapsamında intiharın ve kişinin kendi bedenine zarar verici uygulamaların olması söz konusuysa, kişiler arası şiddet kapsamında aile içi şiddet ve flört şiddetinin yer aldığını görmek mümkündür. İktidar şiddeti, iktidara yönelik şiddet, politik şiddet gibi şiddet türleri ise organize şiddet içerisinde yer almaktadır. Yazılı ve görsel medyanın dâhil olduğu şiddet ise medya şiddeti olarak değerlendirilirken, LGBTİ (lezbiyen, gay, biseksüel, trans, interseks) bireylere yönelik şiddet, azınlıklara yönelik şiddet, sporda şiddet gibi diğer şiddet şekillerinden de söz etmek mümkündür.² DSÖ ise şiddeti bireyin kendine yönlendirdiği şiddet (kendine zarar verme, intihar vs.), kişiler arası şiddet (kişinin bir başka kişiye uyguladığı şiddet) ve kolektif şiddet (terör olayları, savaşlar vs.) olmak üzere 3'e ayırmaktadır.¹

Flört şiddeti, en yaygın görülen kişiler arası şiddet türlerinden biridir.^{3,4} Flört şiddeti birbiriyle romantik ilişki içerisinde olan 2 kişi arasındaki şiddeti ifade etmekte ve her ülkede, kültürde ve toplumda görülmektedir.⁵ Kişiler arası şiddet kapsamında yer alan flört şiddetinin literatürde çeşitli tanımlamaları bulunmaktadır. Puig, flört şiddetini, flört ilişkisi içerisindeki bir partnerin, diğer partnere yönelik fiziksel saldırganlık davranışları olarak tanımlarken; Quinlan, flört şiddetini fiziksel şiddetin yanı sıra cinsel, sözel taciz, tehdit veya gizli gizli takip etmeyi de dâhil ederek ilişkinin başlangıcından itibaren meydana gelen her türlü şiddet olayını bu kapsamda değerlendirerek tanımlamaktadır.^{3,6} Başka bir tanımlamaya bakıldığında ise flört ilişkisi sürecinde gerçekleşen herhangi bir cinsel, fiziksel, sözel ve duygusal kötü muamele veya şiddet içeren davranışların flört şiddeti olarak ele alınabileceği ifade edilmektedir.⁷ Anderson ve Danis'in tanımına göre ise flört şiddeti; zarar verici

birçok davranışı içermektedir ve cinsel saldırganlık, fiziksel istismar, psikolojik istismar ve ısrarlı takip etme/izleme davranışları flört şiddetinin temel yapısını oluşturmaktadır.⁸ DSÖ flört şiddetini, “Cinsel ilişki içerisinde fiziksel, cinsel veya psikolojik zarara neden olan, fiziksel saldırı, cinsel zorlama, psikolojik istismar ve kontrolcü davranışları içeren davranışlar” olarak tanımlamaktadır.⁹ Bu terim, eş şiddetini, çocuk istismarı ve yaşlı istismarı gibi diğer aile içi şiddet davranışlarından ayırmaktadır. Bu terimin kullanımı şiddet davranışının erkek tarafından gerçekleştirilebileceği gibi evlilik, heteroseksüel veya homoseksüel ilişki kısıtlaması olmaksızın kadın tarafından da gerçekleştirilebileceğini göstermektedir.¹⁰

Flört şiddeti dünyada önemli bir sorun olup; flört şiddetinin karmaşıklığını, nedenlerini ve sonuçlarını anlamak için gösterilen çabalar önem ve gereklilik arz etmektedir. Bu çalışmada da flört şiddeti, nedenleri, önleme çalışmalarına yönelik bir değerlendirme yapılması amaçlanmaktadır.

Finley'e göre flört şiddeti, genel olarak çok fazla fark edilmeden başlamaktadır.¹¹ Bireyler partnerlerinin ilgisini ve kıskançlığını aşk ile karıştırmakta ve ilk başlarda partnerlerinin davranışlarını kontrol etme, giydiğine, kiminle görüştüğüne, nereye gittiğine karışma şeklinde başlayan tutum ve davranışların, ilerleyen zamanlarda partner üzerinde güç ve kontrol sahibi olmak amaçlı taciz ve şiddete dönüştüğü belirtilmektedir.^{11,12}

Son zamanlarda flört şiddetinin daha sık araştırıldığı ve pek çok çalışmada da çift ilişkilerinde sıklıkla flört şiddetinin meydana geldiği ifade edilmektedir.¹³ Özellikle toplumsal cinsiyet algısının şiddet uygulama ve şiddet davranışını kabul etme noktasında etkili olduğu, yüksek oranda cinsiyet eşitsizliğine ilişkin bakış açısına sahip olan adölesan kadınların fiziksel flört şiddetine maruz kalma oranlarının daha yüksek olduğu, cinsiyet eşitliği ve ataerkil kültürel normlara ilişkin geleneksel bir bakışı açısına sahip olan gençler arasında fiziksel ve psikolojik flört şiddeti olasılığının daha fazla olduğu görülmekle birlikte flört ilişkisinde partnerlerin hem mağdur, hem de fail olabildikleri belirtilmektedir.¹²⁻¹⁷

FLÖRT ŞİDDETİNİN TÜRLERİ

Flört şiddetinin sınıflandırılması, diğer şiddet türlerinin sınıflandırılmasıyla benzer niteliktedir. DSÖ, flört şiddetini fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet olarak 3 grupta sınıflandırmıştır.¹

FİZİKSEL ŞİDDET

Şiddet denildiğinde akla ilk gelen tür olan fiziksel şiddet, şiddetin en kolay fark edilen formudur. Fiziksel güç kullanımıyla ölüme sonuçlanan olaylara neden olabilmektedir.^{4,18} Fiziksel şiddet acı vermek, yaralamak ya da kurbanı fiziksel ıstırap vermek için fiziksel güç kullanımı olarak ifade edilmektedir. Tokatlamak, dövmek, tekme atmak, sıkıştırmak, ısırarak, itmek, sürüklemek, bıçaklamak, yumruk ya da zarar verebilecek başka bir şey ile vurmak, yakmak, boğmak, tehdit etmek veya bir silah, bıçak veya herhangi bir başka silah kullanmak fiziksel şiddetin bazı örnekleridir.¹⁹

CİNSEL ŞİDDET

Flört şiddeti kapsamında cinsel şiddeti; fiziksel olarak partnerini cinsel ilişkiye girmek için zorlamak veya korunmadan cinsel ilişkiye zorlamak, partnerinin istemediği ve kendisini aşağılayıcı veya küçük düşürücü hissedebileceği davranışlarda bulunmaya zorlamak, cinsel ilişki sırasında partnerine zarar vermek olarak tanımlamak mümkündür.^{19,20}

PSİKOLOJİK ŞİDDET

Her ne kadar fiziksel şiddet daha çok konuşulan bir şiddet türü olsa da günlük yaşamda en sık karşılaşılan şiddet tipi psikolojik şiddettir. Fiziksel ve cinsel şiddetin olduğu gibi somut bulguları yoktur.¹⁸ Psikolojik şiddet toplum içerisinde ya da özel alanlarda başka bir bireyi aşağılamak ve kontrol etmeyi amaçlayan çeşitli davranışların sergilenmesi anlamına gelir. Psikolojik şiddet örnekleri arasında; isim takmak, sürekli eleştirmek, şantaj, diğer kişinin utanmasını sağlayacak bir şeyler söylemek ya da yapmak, dövmekle tehdit etmek, izlemek ve hareketlerini kısıtlamak, aile ve arkadaşlara olan erişimini kısıtlamak, bilgiye, desteğe, eğitim ve sağlık hizmetleri gibi diğer kaynak ve hizmetlere erişimi kısıtlamak yer alır.^{1,21} Kıskançlık da psikolojik şiddetin bir türü olup, şiddet uygulayan partnerin flört

ilişkisi yaşadığı kişinin hayatındaki diğer kişileri kıskanması durumudur.¹⁸

Bu sınıflandırmaya ek olarak, ayrıca ekonomik şiddet de eklenebilir. Ekonomik şiddet partnerinin çalışmasına izin vermeme, istemediği işte zorla çalıştırma, çalışma yaşamında ilerlemesine engel olma, para harcama özgürlüğünü elinden alma, kişinin maaşına, gelirin, mal varlıklarına el koyma vs. gibi davranışları içerebilmektedir.²²

FLÖR ŞİDDETİNİN YAYGINLIĞI

Flört şiddeti; hem ülkemizde hem dünyada son yıllarda daha sık araştırılan bir konu hâline gelmiş olup, görülme sıklığı araştırmalara göre farklılıklar göstermiş olsa da azımsanmayacak oranlarda olduğu dikkati çekmektedir.

Aslan ve ark.nın 240 katılımcıyla yürüttüğü bir araştırmanın sonucunda, katılımcıların %21,6'sının şu anda içinde buldukları romantik ilişkilerinde flört şiddetine maruz kaldıkları, %12,4'ünün ise şu anki ilişkilerinde partnerine şiddet uyguladığı belirtilmiştir.²³

Tarı Selçuk, Avcı ve Mercan'ın (2018) 315 üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre öğrencilerin şu anki flört ilişkisinde psikolojik, fiziksel veya cinsel şiddet türlerinden en az birine maruz kalan öğrencilerin oranı %45,8'dir, psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalan öğrencilerin oranı sırasıyla %39,5, %8,5 ve %3,9'dur.²⁴ Polat ve ark.nın 605 üniversite öğrencisiyle yürüttüğü çalışmada, katılımcıların %5,6'sının flört şiddetine maruz kaldığını, %5,9'unun ise flört şiddeti uyguladığı tespit edilmiştir.²⁵

Özdere ve Kürtül'ün 450 beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencisiyle yaptığı çalışmada, flört ilişkisi olan 203 katılımcının %14,8'inin ilişkisinde şiddete maruz kaldığı, %17,2'sinin ise şiddete başvurduğu belirtilmiştir.¹² Koyuncu Kütük ve ark. ise 848 kadın üniversite öğrencisinin flört ilişkisinde fiziksel şiddet görme oranını %3,7, psikolojik şiddet görme oranını %24,8 olarak ifade etmişlerdir.²⁶ Açıköz ve ark.nın araştırmasında, flört deneyimi bulunan öğrencilerin %14,7'sinin fiziksel, %75'inin duygusal, %13,2'sinin cinsel şiddete maruz kalmış olduğu belirtilmiştir.²⁷

Dünya genelindeki araştırmalara bakıldığında, kadınların %20-40 oranlarında fiziksel ve cinsel flört şiddetine, %90'a kadar varan oranlarda da psikolojik şiddete maruz kaldıkları belirtilmektedir.²⁸ "Council of Europe" verilerine göre, yaşamları boyunca her 4 kadından 1'inin, herhangi bir yılda da kadınların %6-10'unun flört şiddeti mağduriyeti yaşadığı ortaya konulmuştur.²⁹ Devries ve ark., dünya çapında, ilişkide olan tüm kadınların neredeyse 3'te 1'inin (%30) partnerleri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kaldığını ifade etmişlerdir.³⁰ Çin, Hindistan, Pakistan, Filipinler, Tayland ve Vietnam gibi ülkelerin dâhil olduğu farklı Asya etnik kökenlerinden çeşitlilik gösteren 178 Asyalı kadınla yapılmış bir çalışmada, duygusal/psikolojik şiddetin, şiddetin önde gelen formlarından biri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı çalışmada, bütün kadınların %81,1'inin araştırmanın yapıldığı yıl içinde flört şiddeti türlerinden birine maruz kaldığı bildirilmiştir. Flört şiddetine maruz kalmadığını bildiren kadınların %76'sı ise flört şiddeti mağduru Asyalı bir arkadaşı olduğunu söylediği belirtilmiştir.³¹ Roberts ve ark. tarafından yapılan bir çalışmada, flört ilişkisinde cinsel şiddet mağduriyetinin biseksüel kadınlarda (%20,17) lezbiyenlere (%16,10) göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.³² Walters ve ark.nın çalışmasında, biseksüel kadınlarda flört şiddetinin her türünün (psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddet) görülme sıklığının lezbiyen ve heteroseksüel kadınlara göre daha fazla olduğu bulunmuştur.³³

Bliton ve ark.nın, 598 üniversite öğrencisiyle yaptıkları çalışmada, katılımcıların %72'sinin psikolojik şiddet uyguladığı, %20'sinin de fiziksel şiddet uyguladığı tespit edilmiştir.³⁴ Erkeklerle bakıldığında ise yaşamları boyunca 4 erkekte 1'inin flört şiddeti mağduriyeti yaşadığı belirtilmiştir.³⁵ Breiding ve ark.nın çalışmasında, partneri tarafından yaşam boyu süren fiziksel şiddet prevalansı erkekler için %27,5 olarak tespit edilmiştir. Son 12 ay içindeki fiziksel şiddet prevalansının ise %4,8 olduğu ifade edilmiştir.³⁶

Ülkemizde ve dünyada yapılmış olan araştırmalar göstermektedir ki flört şiddeti; dil, din, ırk, kültür, cinsiyet, cinsel yönelim farkı gözetmeksizin sıklıkla karşımıza çıkan bir kişiler arası şiddet türüdür.

FLÖRT ŞİDDETİNİN NEDENLERİ

Flört şiddetinin bu kadar yaygın olması, beraberinde nedenlerini sorgulamayı getirmekte ve nedenlerinin karmaşık olduğu görülmektedir. Tek bir faktöre bağlı olmadan pek çok faktörün bir etkileşim içinde olmasıyla flört şiddetinin meydana geldiğini söylemek mümkündür.

Çocukluk döneminde istismar ve ihmale uğramanın, okulda veya toplumda şiddet mağduriyeti yaşamamanın bireylerin ileriki yaşantılarında şiddet mağduriyeti yaşama veya şiddeti uygulama açısından risk faktörü olabileceği düşünülmektedir.^{12,37} Çocukluk döneminde istismar ve ihmali mağduriyeti yaşamamanın yanı sıra, ebeveynleri arasındaki şiddete tanık olunması da flört şiddeti mağduriyeti yaşama veya şiddeti uygulama olasılığını artırmaktadır.³⁷ Çocukluk çağında evde şiddet deneyimlemek, çocuklara şiddetin belirli durumlarda normal olduğunu öğretir. Bu şekilde, erkekler şiddet kullanmayı ve kadınlar da buna tahammül etmeyi ya da en azından agresif davranışları hoş görmeyi öğrenmiş olurlar.³⁸ Şiddete ilişkin kabullenici tutumlar geliştirmenin, özellikle kadınlar açısından önemli bir risk faktörü olduğunu söylemek mümkündür.⁴ Bu bağlamda, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargıların da flört şiddetine yönelik tutumları ve flört şiddetini etkileyen önemli faktörlerden biri olduğu kabul edilmektedir.³⁹⁻⁴¹

Bazı çalışmalarda, güvensiz bağlanma stillerine sahip olan bireylerin flört ilişkisi içerisinde birlikte oldukları kişilere daha fazla şiddet davranışında buldukları ve birlikte oldukları kişilerin şiddet davranışlarının mağduru oldukları belirtilmiştir.⁴²⁻⁴⁴ Borderline ve antisosyal kişilik bozukluğuna sahip olmanın partnerine şiddet uygulama açısından risk olduğuna dair klinik bulgular bulunmaktadır.⁴⁵

Yoksulluk ve beraberinde oluşan stresin flört şiddetine önemli katkısı vardır. Şiddet, tüm sosyoekonomik gruplarda oluşsa da bazı ülkelerde bilhassa alt sosyoekonomik gruplarda flört şiddetinin daha sık ve şiddetli olduğunu söylemek mümkündür.³⁸ Şiddet ve yoksulluk arasındaki bağlantıya cinsiyet ve toplumsal cinsiyet rollerinin etkisinin olabileceğini ilk kez Gelles dile getirmiştir. Gelles, "Başarılı" erkek olma algısı ile yoksulluk içinde yaşamamanın erkekler açısından mümkün olmadığını ve bununla birlikte or-

taya çıkan stres ikliminin, erkeklerin kadınlara şiddet uygulamalarına neden olduğunu söylemiştir.⁴⁶ Kültürler arası araştırmalar göstermektedir ki erkek egemenliğinin daha güçlü bir ideoloji kabul edildiği toplumlarda daha fazla flört şiddeti görülmektedir.⁴⁷

Kadınların finansal bağımsızlığının olması bazı durumlarda koruyucu bir faktör olmakla birlikte bazı durumlarda partnerinin çalışmayıp kadının çalışıyor olması ve çalışma koşulları, beraberinde ek riskler getirebilmektedir. Bu bağlamda, ekonomik eşitsizlikle birlikte şiddetin ortaya çıktığını söylemek mümkündür.³⁸ Ancak, bu konuya ilişkin yeterli verinin mevcut olmadığı dikkati çekmekte ve araştırılması gerektiği de düşünülmektedir.

Uluocak ve ark. na göre düşük sosyal desteğe sahip olmak da özellikle kadınlar açısından flört şiddeti mağduriyeti yaşamada önemli risk faktörleri arasında yer almaktadır.⁴

Alkol tüketiminin kişiler arası şiddetin her türünün artması ile ilişkili olduğu bilinmektedir. Özellikle erkekler tarafından aşırı alkol kullanımının flört şiddetiyle ilişkili olduğunu söylemek mümkündür. Aynı zamanda madde kullanımı da flört şiddeti olasılığını artırmaktadır; kokain gibi inhibisyonu azaltan maddelerin alkol kullanımı gibi flört şiddetiyle ilişkili olduğu muhtemeldir, ancak bu konuda çok fazla araştırma olmadığı da görülmektedir.^{7,38}

FLÖRT ŞİDDETİNİN SONUÇLARI

Flört şiddeti, yaygın olarak fiziksel ve psikolojik sağlığı olumsuz yönde etkilemesi nedeni ile toplumun önemli problemlerinden biri olma özelliğini taşımaktadır.⁴⁸

Pek çok çalışma, kadın mağdurlar için flört şiddetinin sonucunda daha fazla yaralanmayla sonuçlandığını ortaya koymuştur.⁴⁹

Depresyon, flört şiddetinin çok yaygın olarak ortaya çıkan bir sonucudur. Flört şiddetini yaşayan kadın mağdurlarda depresif belirtilerin ortalama prevalansı yaklaşık %50 olarak bulunmuştur.⁵⁰ Fergusson ve ark.nın araştırmasında, flört şiddetini deneyimleyen hem erkek hem de kadın mağdurların depresyon ve anksiyete yaşadığı ortaya konmuştur.⁵¹ Travma sonrası stres belirtileri flört şiddeti mağduriyetinin sık rastlanan bir sonucudur. Golding, flört şiddetini deneyimleyen kadın mağdurlar arasında, travma sonrası stres

belirtilerinin görülme sıklığını yaklaşık olarak %64 bulmuştur.⁵⁰ Harned'in çalışmasında, fiziksel ve psikolojik flört şiddeti mağduriyeti yaşayan kadın ve erkeklerde, düşük yoğunluklarda saldırganlıkta benzer derecelerde travma sonrası stres semptomları gözlenirken, daha yüksek yoğunlukta saldırganlıkta, kadın mağdurlarda daha fazla travma sonrası stres belirtileri gözlenmiştir.⁵²

Flört şiddetinin yol açtığı önemli sorunlardan biri de alkol ve madde bağımlılığıdır. Flört şiddeti mağduriyeti ve madde kullanımı arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalar karışıktır. Kadın mağdurlarda madde bağımlılığı oranının yüksek olduğunu belirten çalışmaların yanı sıra, erkek mağdurlarda madde bağımlılığı oranının daha fazla olduğunu belirten çalışmalar da bulunmaktadır.^{53,54} Bazı çalışmalarda ise cinsiyete dayalı anlamlı bir farklılık olmadığı belirtilmiştir.⁵⁵ Golding tarafından yapılan bir çalışmada, flört şiddetine maruz kalan kadın mağdurlar arasında alkol bağımlılığı ortalama prevalansının yaklaşık %20 olduğu ifade edilmiştir.⁵⁰ Slashinski ve ark. tarafından yapılan bir çalışmada da flört şiddeti mağduru olan erkeklerin %7'sinin alkol bağımlılığı ve %5'inin madde bağımlılığı bildirdikleri bulunmuştur.⁵⁶ Wong ve ark.nın Güney Afrikalı yetişkinler üzerine yapmış oldukları çalışmanın sonuçları, partnerleri tarafından mağdur edilen erkeklerin uyuşturucu kullanımı olasılığının, partnerleri tarafından fiziksel ve/veya cinsel olarak mağdur edilen kadınların da alkol problemleri yaşama olasılıklarının arttığını ortaya koymuştur.⁵⁵ Nathanson ve ark.nın 101 kadınla yaptığı çalışmanın bulgularında %18,1'inin alkol bağımlılığı, %3,2'sinin alkol kötüye kullanımı, %6,4'ünün madde bağımlılığı, %6,4'ünün de madde kötüye kullanımının olduğu ortaya konmuştur.⁵⁷

Flört şiddeti mağduriyetinin fiziksel ve psikolojik sağlığa olumsuz etkilerine ek olarak, ayrıca yakın ilişkilerin kalitesine de zarar verdiği bilinmektedir.

Ayrıca, flört şiddetine maruz kalanlarda yeme bozuklukları, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, istenmeyen gebelikler ve düşüklükler, öz güvende azalma, utanç ve suçluluk duygularının oluşması, öfke patlamaları, intihar düşüncesi ya da girişimi gibi durumların sıklıkları da artmaktadır.⁵⁸⁻⁶⁰ Bu noktada, Reviere ve ark., flört şiddeti mağdurlarının %35-40'ının flört esnasında veya ilişkinin ayrılıkla sonuç-

lanmasından sonra intihar girişiminin olduğunu belirtmişlerdir.⁶¹

FLÖRT ŞİDDETİNİN ÖNLENMESİ

Flört şiddeti, şiddetin alt türlerinden biri olup halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda; şiddetin nedenlerini, sonuçlarını ve nasıl önlenebileceğini anlamak için bir çerçeve oluşturmak gereklidir. Bu nedenle birincil, ikincil ve üçüncül önlemeden söz etmek mümkündür. Birincil önleme stratejileri; tüm popülasyondaki sosyal sorunların önlenmesi ve bu bağlamda herkesin ulaşabileceği servislerin olması, kamu spotları, afişler vb. oluşturulmasını içerir. İkincil önleme stratejileri; bu sorunu yaşama riski olan kişileri tespit etmeyi ve yaşamasının önüne geçmeyi hedefler. Üçüncül önleme stratejileri ise flört şiddeti yaşayan kişilere sunulan hizmetleri ifade eder.⁶² Jewkes, flört şiddetinin hoş görülmediği bir iklim yaratmanın, kadını güçlendirmenin ve toplum içerisindeki statülerini iyileştirmenin ve toplumsal normları değiştirmenin önleme açısından önemli olduğunu ifade etmektedir.³⁸

Bazı ülkelerde, örneğin; Uganda ve Kenya’da, ergen kızları güçlendirmeye yönelik yaşam becerileri eğitimi ve kendini savunma eğitimi verildiği programlarının olduğu ve başarılı sonuçların alındığı dikkati çekmektedir.^{63,64}

Dünyadaki ülkelerin yaklaşık %40’ı okullarda şiddet riski taşıyan gençlere yönelik politikalara sahip olduğunu belirtmektedir. Birçok ülke zararlı alkol kullanımını azaltmakta ve ateşli silahlara erişimde yasal düzenlemeler getirmektedir.⁶⁵

Flört şiddetini önleme kapsamında yasal düzenlemelere bakıldığında, Türkiye’de flört şiddetine ilişkin yasal bir düzenleme bulunmadığı görülmektedir. Ancak, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’a göre, “*Şiddete uğramış veya şiddete uğrama tehlikesi içinde bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan*” herkesin kanun kapsamı içerisinde yer aldığı ve ilgili kanunun bu kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlediği dikkati çekmektedir.⁶⁶

Bunun yanı sıra, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda yer alan yaralama, cinsel saldırı, cinsel taciz, tehdit, şantaj, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma, hakaret gibi bazı maddelerin de flört şiddeti kapsamında değerlendirilmesi mümkündür.⁶⁷

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizde kadına yönelik şiddet vakalarının ve genç nüfus oranının günden güne artması, sıklıkla gençler arasında görülen flört şiddetinin önemli bir halk sağlığı sorunu olarak ele alınmasının önemini gözler önüne sermektedir. Bu noktada, sadece şiddetin tanımlanması değil, şiddetin nasıl algılandığı ve yorumlandığı da önemlidir. Ataerkil bir toplum düzenine sahip olmamız ve benimsemiş olduğumuz toplumsal cinsiyet rolleri nedeni ile hâlâ bazı şiddet davranışları (kıskançlık veya kısıtlamalar) sevgi göstergesi olarak kabul edilmekte, şiddet olarak değerlendirilmemektedir. Şiddetin bu şekilde kabul edilebilir bir durum olarak değerlendirilmesi ve olumsuz bir tavır sergilenmemesi, şiddetin olağanlaşmasına ve kişinin maruz kaldığı şiddeti fark edememesine neden olmaktadır. Bu nedenle, önleme çalışmaları kapsamında öncelikle şiddetin kabul görmediği, hoş görülmediği bir iklim yaratılması oldukça önemlidir. Ayrıca, ataerkil toplumsal yapımız nedeni ile kadının toplum içerisindeki statüsünün güçlendirilmesi ve toplumsal normların değiştirilmesi de ülkemiz açısından önleme çalışmaları kapsamında ele alınması gereken önemli konular arasında yer almaktadır. Okullarda öğrencilere yönelik sağlıklı romantik ilişkiler ile ilgili derslerin olması, rehber öğretmen olarak çalışanların flört şiddetine yönelik farkındalıklarının artırılması, flört şiddetini kabul edici tutum düzeylerini azaltmak için eğitim programlarının hazırlanması sağlanabilir. Tüm bunların yanı sıra, flört şiddeti ile ilgili önemli noktalardan biri de sadece kadınlara ve ergenlere yönelik bir sorun olmayıp, kadın veya erkek yetişkin tüm bireyler de flört şiddetine maruz kalabilmektedir. Ancak, bu konudaki literatür çalışmalarına baktığımızda, çoğunlukla ergenler ve kadın mağdurlarla ilgili çalışmaların olduğu; yetişkin bireyler, erkek mağdurlar, homoseksüel veya biseksüel bireylerle ilgili çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Oysaki flört şiddeti, romantik ilişki içerisinde bulunan 2 kişi arasındaki şiddeti ifade etmektedir.

Sonuç olarak; flört şiddeti, hem ülkemizde hem de dünyada yaygın olarak görülmeyle birlikte nedenleri ve sonuçlarına ilişkin daha kapsamlı araştırmaların varlığına ihtiyaç duyulmakta, yanı sıra bireylerin sağlığını ve refahını artırmak için önleme ve müdahale programlarının geliştirilmesi de önem arz etmektedir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Burcu Türk, Nurcan Hamzaoğlu, Aslı Yayak; **Tasarım:** Nurcan Hamzaoğlu, Aslı Yayak; **Denetleme/Danışmanlık:** Burcu Türk, Nurcan Hamzaoğlu, Aslı Yayak; **Analiz ve/veya Yorum:** Burcu Türk, Nurcan Hamzaoğlu, Aslı Yayak; **Kaynak Taraması:** Burcu Türk, Nurcan Hamzaoğlu, Aslı Yayak; **Makalenin Yazımı:** Burcu Türk, Nurcan Hamzaoğlu, Aslı Yayak; **Eleştirel İnceleme:** Burcu Türk, Nurcan Hamzaoğlu, Aslı Yayak.

KAYNAKLAR

- World Health Organization (WHO). World report on violence and health: summary. Geneva: WHO; 2002. p.331.
- Subaşı N. [Effects on violence against women and women's health]. Aktüel Tıp Dergisi. 2001;6(1).
- Quinlan A. Dating violence, college. In: Finley LL, ed. Encyclopedia of School Crime and Violence. 1st ed. Santa Barbara: ABC-CLIO; 2011. p.128-30.
- Uluocak Ş, Gökulu G, Bilir O. [A strategic starting point for the elimination of violence against women: intimate partner violence]. International Journal of Human Sciences. 2014;11(2): 362-87. [Crossref]
- Ellsberg M, Arango DJ, Morton M, Gennari F, Kiplesund S, Contreras M, et al. Prevention of violence against women and girls: what does the evidence say? Lancet. 2015;385(9977): 1555-66. [Crossref] [PubMed]
- Puig A. Predomestic strife: a growing college counseling concern. Journal of College Student Personnel. 1984;25(3):268-69.
- Offenhauer P, Buchalter A. Teen Dating Violence: a Literature Review and Annotated Bibliography. 1st ed. Washington: U.S. Department of Justice; 2011. p.90. [Crossref]
- Anderson KM, Danis FS. Collegiate sororities and dating violence: an exploratory study of informal and formal helping strategies. Violence Against Women. 2007;13(1):87-100. [Crossref] [PubMed]
- World Health Organization (WHO). Preventing intimate partner and sexual violence against women: Taking action and generating evidence. Geneva: World Health Organization and London School of Hygiene and Tropical Medicine; 2010. p.94.
- Ali PA, Dhingra K, McGarry J. A literature review of intimate partner violence and its classifications. Aggress Violent Behav. 2016;31: 16-25. [Crossref]
- Finley LL. Dating violence. Encyclopedia of School Crime and Violence. 1st ed. Santa Barbara: ABC-CLIO; 2011. p.130-2.
- Özdere M, Kürtül N. [The effect of dating violence training on the attitudes of university students towards dating violence]. SSD Journal. 2018;3(9):123-36. [Crossref]
- Kepir-Savoly DD, Ulaş Ö, Demirtaş-Zorba S. [Factors that influence level of couple violence acceptance among university students]. Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal. 2014;5(42):173-83.
- Ozaki R, Otis MD. Gender Equality, Patriarchal Cultural Norms, and Perpetration of Intimate Partner Violence: Comparison of Male University Students in Asian and European Cultural Contexts. Violence Against Women. 2017;23(9):1076-99. [Crossref] [PubMed]
- Gressard A, Swahn MH, Sharp AT. A First Look at Gender Inequality as a Societal Risk Factor for Dating Violence. American Journal of Preventive Medicine. 2015;49(3):448-57. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Downey G, Feldman S, Ayduka Ö. Rejection sensitivity and male violence in romantic relationships. Personal Relationships. 2000;7:45-61. [Crossref]
- Özgür G, Yürükoğlu G, Baysan-Arabacı L. [High school student's perception of violence, level of tendency to violence and effective factors]. Journal of Psychiatric Nursing. 2011;2(2):53-60.
- Polat, O. Şiddet. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi. 2006; 22(1):15-34.
- García-Moreno C, Jansen HAFM, Ellsberg M, Heise L, Watts C. WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: initial results on prevalence, health outcomes and women's responses. Geneva: World Health Organization; 2005. p.198.
- World Health Organization (WHO). Health care for women subjected to intimate partner violence or sexual violence: A clinical handbook. Geneva: WHO; 2014. p.99.
- Follingstad DR, DeHart DD. Defining psychological abuse of husbands toward wives: contexts, behaviors, and typologies. J Interpers Violence. 2000;15(9):891-920. [Crossref]
- Can Gürkan Ö, Coşar F. Ekonomik şiddetin kadın yaşamındaki etkileri. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi. 2009;2(3):124-9.
- Aslan D, Vefikuluçay D, Zeyneloğlu S, Erdost T, Temel F. Ankara'da iki hemşirelik yükseköğrenim birinci ve dördüncü sınıflarında okuyan öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerinin saptanması araştırması. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi; 2008. p.61.
- Tarı Selçuk K, Avcı D, Mercan Y. Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetine Maruziyet: Flört Şiddetine Yönelik Tutumların ve Toplumsal Cinsiyet Algısının Şiddete Maruziyet ile İlişkisi. ACU Sağlık Bil Derg. 2018;9(3):302-8. [Crossref]

25. Polat Y, İpekçi N, Yurdağül G, Öztürk M, Tatlı S, Yavuzekinci M. [Determining the prevalence of dating violence among the students of vocational higher school of health services]. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2016;25(3):361-80.
26. Koyuncu Kütük E, Gümüştaş F, Han Almış B. [Predictors of dating violence in college girls and differences from non-dating violence in psychiatric outcomes]. *Anadolu Psikiyatri Derg*. 2018;19(2):217-22.
27. Açıkgöz B, Açıkgöz B, Karakoyun A, Aslan Yüksel N, Akca F, Demir Akca A, et al. [Evaluation of violence in flirtatious relationship among 5th and 6th grade students in a faculty of medicine]. *Konuralp Medical Journal*. 2018;10(2):168-74. [[Crossref](#)]
28. Tjaden P, Thoennes N. Prevalence and consequences of male-to-female and female-to-male intimate partner violence as measured by the national violence against women survey. *Violence Against Women*. 2000;6(2):142-61. [[Crossref](#)]
29. Council of Europe. Recommendation Rec of the Committee of Ministers to member States on the protection of women against violence. Strasbourg, France: Council of Europe; 2002. p.48.
30. Devries KM, Mak JY, García-Moreno C, Petzold M, Child JC, Falder G, et al. Global health. The global prevalence of intimate partner violence against women. *Science*. 2013;340(6140):1527-8. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
31. McDonnell K, Abdulla S. Project AWARE, Asian/Pacific Islander Resource Project 2001. Narrative. (n.d.). In Merriam-Webster Dictionary. [[Link](#)]
32. Roberts AL, Austin SB, Corliss HL, Vander-morris AK, Koenen KC. Pervasive trauma exposure among US sexual orientation minority adults and risk of posttraumatic stress disorder. *Am J Public Health*. 2010;100(12):2433-41. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)] [[PMC](#)]
33. Walters ML, Chen J, Breiding MJ. The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS): 2010 findings on victimization by sexual orientation. Atlanta: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention; 2013. p.41. [[Crossref](#)] [[Link](#)]
34. Bliton CF, Wolford-Clevenger C, Zapor H, Elmquist J, Brem MJ, Shorey RC, et al. Emotion dysregulation, gender, and intimate partner violence perpetration: an exploratory study in college students. *J Fam Violence*. 2013;31(3):371-7. [[Crossref](#)]
35. Black MC, Basile KC, Breiding MJ, Smith SG, Walters ML, Merrick MT, et al. The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS): 2010 summary report. Centers for Disease Control and Prevention. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control; 2011. p.106.
36. Breiding MJ, Smith SG, Basile KC, Walters ML, Chen J, Merrick MT. Prevalence and characteristics of sexual violence, stalking, and intimate partner violence victimization: National Intimate Partner and Sexual Violence Survey, United States, 2011. Atlanta: Centers for Disease Control. Retrieved 28.06.2019. [[Link](#)]
37. Yıldırım S, Terzioğlu F. [A different side of violence: dating violence, effects and influencing factors]. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2018;21(4):285-92.
38. Jewkes R. Intimate partner violence: causes and prevention. *Lancet*. 2002;359(9315):1423-9.
39. Qu J, Wang L, Zhao J. Correlates of attitudes toward dating violence among police cadets in China. *Int J Offender Ther Comp Criminol*. 2014;62(16):4888-903. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
40. Reyes HL, Foshee VA, Niolon PH, Reidy DE, Hall JE. Gender role attitudes and male adolescent dating violence perpetration: normative beliefs as moderators. *J Youth Adolesc*. 2016;45(2):350-60. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)] [[PMC](#)]
41. Reidy DE, Smith-Darden JP, Cortina KS, Kernsmith RM, Kernsmith PD. Masculine discrepancy stress, teen dating violence, and sexual violence perpetration among adolescent boys. *J Adolesc Health*. 2015;56(6):619-24. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)] [[PMC](#)]
42. Bookwala J, Zdaniuk B. Adult attachment styles and aggressive behavior within dating relationships. *J Soc Pers Relat*. 1998;15(2):175-90. [[Crossref](#)]
43. Ulloa EC, Martinez-Arango N, Hokoda A. Attachment anxiety, depressive symptoms, and adolescent dating violence perpetration: a longitudinal mediation analysis. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*. 2014;23(6):652-69. [[Crossref](#)]
44. Bonache H, Gonzalez-Mendez R, Krahé B. Romantic attachment, conflict resolution styles, and teen dating violence victimization. *J Youth Adolesc*. 2017;46(9):1905-17. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
45. Jordan CE, Nietzel MT, Walker R, Logan TK. Intimate Partner Violence: A Clinical Training Guide for Mental Health Professionals. 1st ed. New York: Springer Publishing Company; 2004. p.208.
46. Gelles RJ. The Violent Home. 1st ed. Beverley Hills: Sage; 1974. p.230.
47. Levinson D. Family Violence in Cross-Cultural Perspective. 4th ed. Newbury Park: Sage Publications; 1989. p.146.
48. Callahan MR, Tolman RM, Saunders DG. Adolescent dating violence victimization and psychological well-being. *Journal of Adolescent Research*. 2003;18(6):664-81. [[Crossref](#)]
49. Caldwell JE, Swan SC, Woodbrown VD. Gender differences in intimate partner violence outcomes. *Psychol Violence*. 2012;2(1):42-57. [[Crossref](#)]
50. Golding JM. Intimate partner violence as a risk factor for mental disorders: a meta-analysis. *Journal of Family Violence*. 1999;14:99-132. [[Crossref](#)]
51. Fergusson D, Horwood L, Ridder E. Partner violence and mental health outcomes in a New Zealand birth cohort. *J Marriage Fam*. 2005;67:1103-19. [[Crossref](#)]
52. Harned MS. Abused women or abused men? An examination of the context and outcomes of dating violence. *Violence Vict*. 2001;16(3):269-85. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
53. Anderson KL. Perpetrator or victim? Relationships between intimate partner violence and well-being. *J Marriage Fam*. 2002;64(4):851-63. [[Crossref](#)]
54. Romito P, Grassi M. Does violence affect one gender more than the other? The mental health impact of violence among male and female university students. *Soc Sci Med*. 2007;65(6):1222-34. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
55. Wong FY, Huang ZJ, DiGangi JA, Thompson EE, Smith BD. Gender differences in intimate partner violence on substance abuse, sexual risks, and depression among a sample of South Africans in Cape Town, South Africa. *AIDS Educ Prev*. 2008;20(1):56-64. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
56. Slashinski MJ, Coker AL, Davis KE. Physical aggression, forced sex, and stalking victimization by a dating partner: an analysis of the National Violence against Women Survey. *Violence Vict*. 2003;18:595-617. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
57. Nathanson AM, Shorey RC, Tirone V, Rhatigan DL. The prevalence of mental health disorders in a community sample of female victims of intimate partner violence. *Partner Abuse*. 2012;3(1):59-75. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)] [[PMC](#)]
58. Silverman JG, Raj A, Mucci LA, Hathaway JE. Dating violence against adolescent girls and associated substance use, unhealthy weight control, sexual risk behavior, pregnancy, and suicidality. *JAMA*. 2001;286(5):572-9. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
59. Garthe RC, Sullivan TN, Behrhorst KL. A latent class analysis of early adolescent peer and dating violence: associations with symptoms of depression and anxiety. *J Interpers Violence*. 2018;1-19. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
60. Holt MK, Espelage DL. Social support as a moderator between dating violence victimization and depression/anxiety among African American and Caucasian adolescents. *School Psychology Review*. 2005;34(3):309-28.

61. Reviere SL, Farber EW, Tworney H, Okun A, Jackson E, Zanville H. Intimate partner violence and suicidality in low-income African American women: a multimethod assessment of coping factors. *Violence Against Women*. 2007;13(11):1113-29. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
62. Dixon L, Graham-Kevan N. Understanding the nature and etiology of intimate partner violence and implications for practice and policy. *Clin Psychol Rev*. 2011;31(7):1145-55. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
63. Bandiera O, Buehren N, Burgess R, Goldstein M, Gulesci S, Rasul I, et al. Empowering adolescent girls: evidence from a randomized control trial in Uganda. Washington, DC: World Bank; 2012. [[Crossref](#)]
64. Sarnquist C, Omondi B, Sinclair J, Gitau C, Paiva L, Mulinge M, et al. Rape prevention through empowerment of adolescent girls. *Pediatrics*. 2014;133(5):1226. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
65. Butchart A, Mikton C. Global status report on violence prevention, 2014. Technical Report. World Health Organization; 2014. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)] [[PMC](#)] [[Link](#)]
66. Resmi Gazete (8.3.2012/28239), 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun; 2012. p.10. [[Link](#)]
67. Resmi Gazete (26.9.2004/25611), 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu; 2004. p.96. [[Link](#)]